

Veripunakämmekkä

Blodnycklar

Dactylorhiza incarnata subsp. *cruenta*

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Veripunakämmekkä on ravinteikkaiden lettojen punakukkainen kämmekkä. Se kasvaa 15–30 cm korkeaksi ja sen molemmilta puolilta tiheään purppuranruskeatäpläiset lehdet ovat kapeat ja pitkät. Suuresti veripunakämmekkää muistuttavan suopunakämmekän (*D. incarnata* ssp. *incarnata*) lehdet ovat yleensä laikuttomat, tai laikkuja on vain lehtien yläpinnoilla. Veripunakämmekän kukinto on tiheä ja runsaskukkainen. Kukat ovat väriltään voimakkaan purppuranpunaiset. Veripunakämmekkä on ulkonäöltään melko muunteleva ja risteytyy muiden liuskakämmeköiden kanssa. Epäsuotuisina vuosina kasvi saattaa piileksiä maaperässä juurimukulansa varassa. Veripunakämmekkä kukkii kesä-heinäkuussa.

Elinympäristö ja levinneisyys

Veripunakämmekkä kasvaa parhailta lettoasoilla ja kalkkipohjaisilla kosteilla niityillä. Ahvenanmaalla ja Perämeren perukoilla kasvia tavataan myös merenrantaniityillä. Veripunakämmekkä on runsaimmillaan Ahvenanmaalla ja toisaalta Kainuun ja Lapin kolmion välisellä alueella sekä Keski-Lapissa. Yksittäisiä esiintymiä tunnetaan myös muualta Suomesta.

Nykytila ja uhkatekijät

Veripunakämmekän kasvupaikkoja tuhoutui, kun ravinteikkaimmat suot raivattiin pelloiksi. Nykyään lajia uhkaa soiden ojitaminen ja metsittäminen. Ahvenanmaan merenrantaniityillä veripunakämmekkää uhkaa umpeenkasvu laidunnuksen loppumisen myötä. Kuten muitakin näyttävästi kukkivia kämmeköitä, myös veripunakämmekkää uhkaa rauhoituksesta huolimatta tapahtuva keräily.

Hoitosuositukset

Veripunakämmekän kasvupaikka tulisi rajata kuivattavien ojitusten ja hakkuiden ulkopuolelle ja kasvupaikan ympäristö tulisi säilyttää jatkuvasti peitteisenä. Jo ojitettujen kasvupaikkojen vesitaloutta voidaan palauttaa luonnontilaisemmaksi tukkimalla ojia. Merenrantaniityillä verikämmekkä hyötyisi säännöllisestä niitosta ja laidunnuksesta.

Lähteet

- Hakalisto, S. 1997. Verikämmekkä – blodnycklar. Teoksessa Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. 335 s.
- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.

Kuva: Terhi Rytteri